

גיבוש עקרונות לשינוי משטר התמלוגים במשק האגרגטים, החול והחצץ:

הצגת חלופות

מתווה הסקירה

החברות בענף

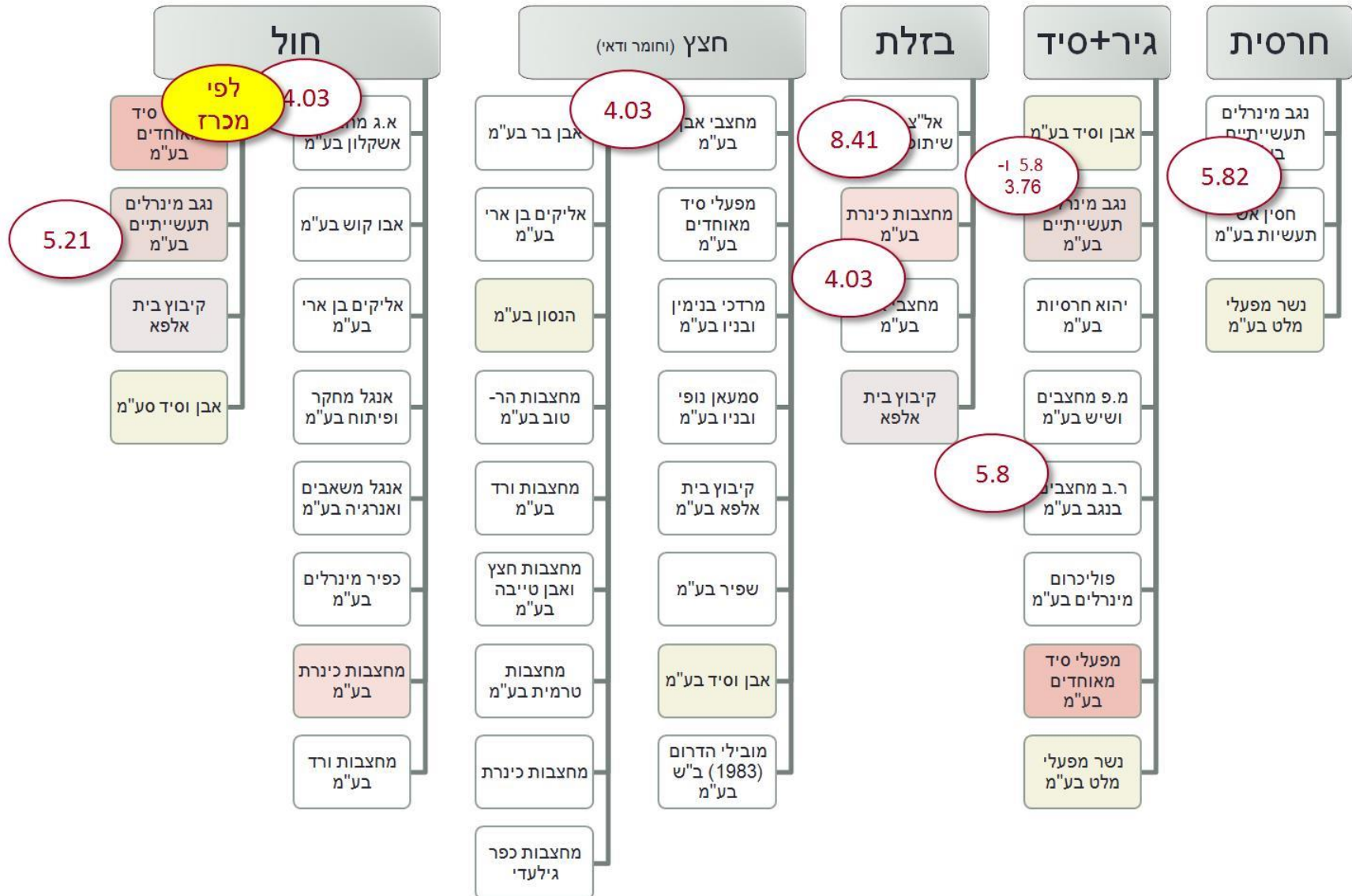
החברות בענף וגובה התמלוג ל-2013

תמלוגים ורווחיות

משמעויות צעדים שונים

גובה התמלוג 2013

מועדי תום הפטור ממכרז למחצבות

• 2015-2016 (8 מחצבות):

- תשתיות אבן וסיד – רביבים, הר דרגות, שגב ושפרעם
- אליקים בן ארי – נחל ניצנה והר שחר
- רמת צבי – אל"ג
- קיבוץ כנרת - פוריה

• 2018-2020 (5 מחצבות):

- הנסון – חנתון
- מחצ' בית אלפה – סחנה
- ס.נופי – נחל שלמה
- מרדכי בנימין – רוויה
- מגידו – מחצבי אבן

• 2022-2025 (9 מחצבות):

- שפיר/מחצבות ורד – ורד
- מחצבי אבן – אשרת דרום ואשרת צפון
- המהפך – הר טוב
- תעשיות אבן וסיד – נחל שחורה, מודיעים, גולני וקדרים
- הנסון – מגדל צדק

• 2032 (2 מחצבות):

- שפיר/מחצבות ורד – עציונה, ורד ערה

ריכוזיות – תפוקת החצץ ממחצבות

נתח בתפוקה ארצית	תפוקה במיליוני טונות	מספר המחצבות	
33%	10.6	8	רדימיקס
30%	9.8	3	שפיר
18%	5.7	2	הנסון
81%	26.3	13	סה"כ

עבודות כלכליות שבוצעו

• תמלוגים המשולמים על חומרי כרייה וחציבה בישראל – אוקטובר

2013

• תמחור מחצבות - יורם אברמזון ושות' מרץ 2014

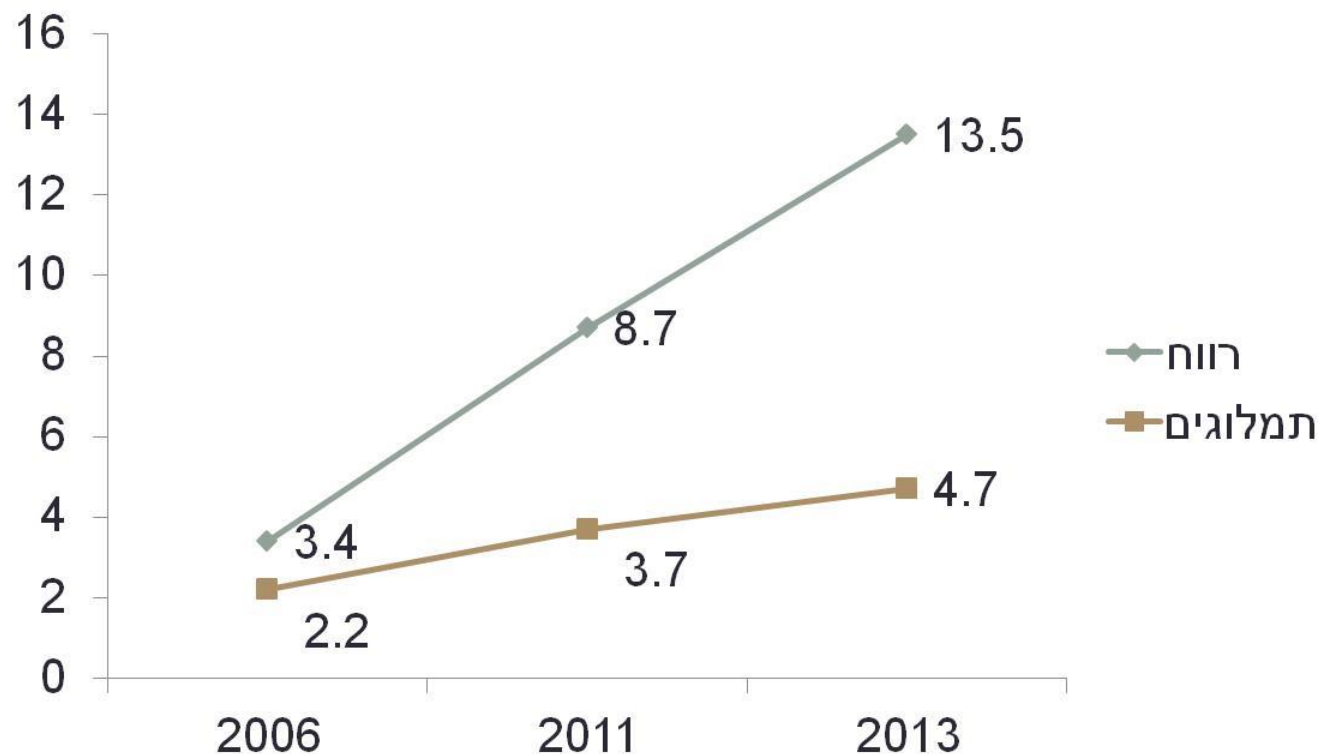
• תמלוגים עבור חומרי גלם למשק הבנייה והסלילה ניתוח מצב קיים

והמלצות מדיניות

ממצאי ניתוח כלכלי רווחי מחצבות

2006	2011	2013	
19.6	26.9	33.5	הכנסה לטון
15.5	17.4	19.1	עלות המכר ללא תמלוגים
0.8	0.9	1.0	הנהו"כ
16.2	18.3	20.0	סה"כ עלויות
3.4	8.7	13.5	רווח
0.3	1.3	2.2	אומדן מס
2.2	3.7	4.7	תמלוגים
2.5	4.9	6.9	GT
0.9	3.8	6.6	חלק המחצבה
74%	57%	51%	חלק המדינה
26%	43%	49%	חלק החברה

שינוי ברווח לעומת שינוי בתמלוג לטון

קצב הגידול ברווח כפול מקצב הגידול בתמלוג ב-7 השנים האחרונות, וגדול פי 5 בשנתיים האחרונות (ממוצע שש חברות נבדקות)

אופן חישוב התמלוג

<u>2006</u>	<u>2011</u>	<u>2013</u>	
3.4	8.7	13.5	רווח תפעולי
1.5	1.6	1.7	תשואה להון נאותה לאחר מס
2.0	2.2	2.3	תשואה נאותה לפני מס
1.4	6.5	11.2	תמלוג עד להשארת תשואה נאותה

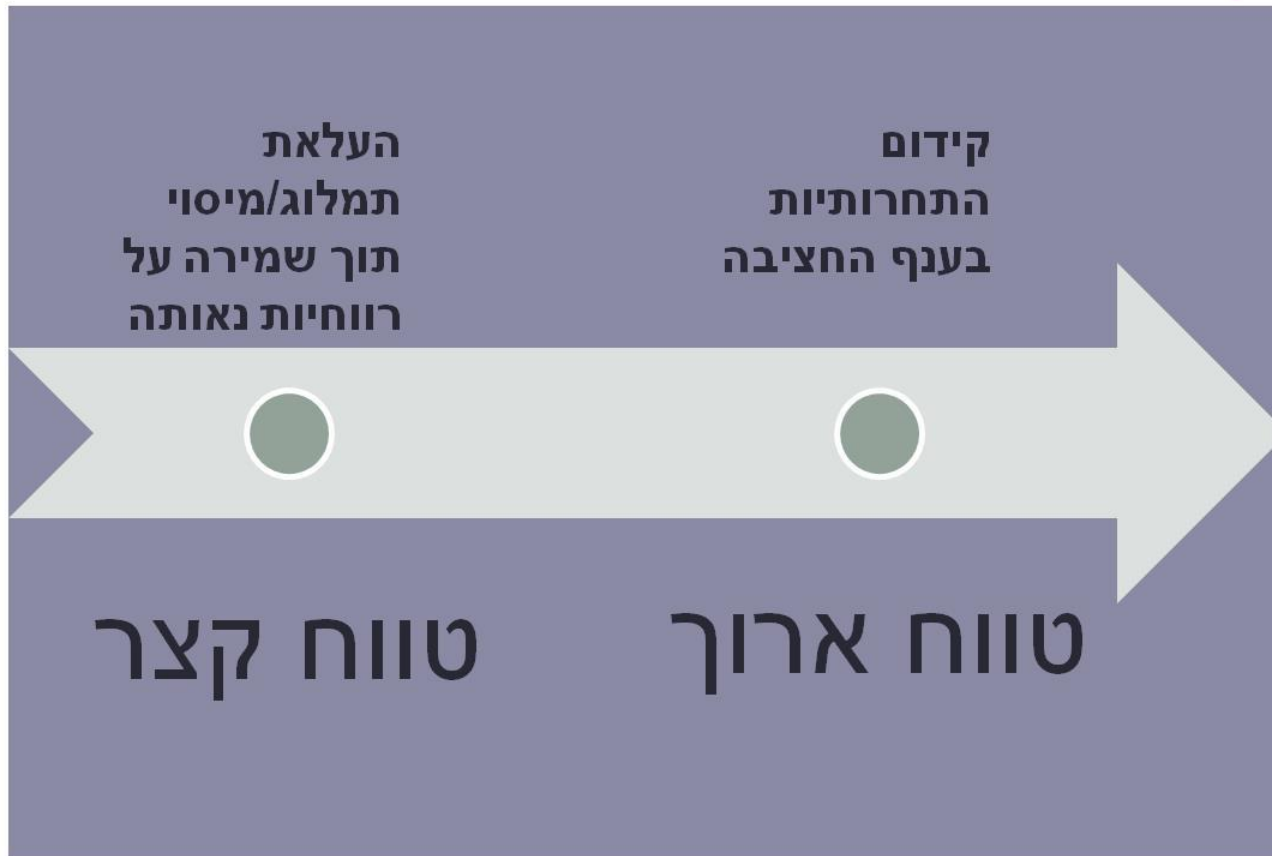
משמעויות עליית רווחים בשוק המחצבות

- השפעה על תקציב המדינה :
- עלייה מסויימת בעלויות הסלילה בתקציב משרד התחבורה
- קיטון שיעור התמלוג מסך רווחי המחצבות: ירידה מ-65% ל-35% בשש השנים האחרונות.
- על פניו שיעור GT גבוה, אולם במגמת ירידה
- הגדלת ההיתכנות לחלופות:
  - עודפי חציבה ועפר
  - מחזור
  - שימוש בפלדה, גבס וחומרים אחרים
- השפעה זניחה על שוק הדיור – לדוגמא במלט ההשפעה המוערכת היא פחות מאחוז

דרכי פעולה אפשריות

- פיקוח על מחירי חציבה:
  - יתרונות: קיבוע מחיר תחרותי תוך נטרול היתרונות של המנופול, מונע עליית מחירים.
  - חסרונות: בשל ריבוי אינטגרציה אנכית, על כן נראה כי החברות ישתמשו במחירי העברה כדי לעקוף שימוש אפקטיבי בפיקוח מחירים.
- העלאת התמלוג/ מיסוי אחר:
  - יתרונות: שיקוף הערך האמיתי של המשאב והעברת הרווח העודף מבעלי המחצבות אל הציבור. מונע מעקף באמצעות תשלומי העברה.
  - חסרונות: תיווצר עליית מחירים מסויימת ועלות לתקציב המדינה
- קידום התחרותיות (וועדת בלניקוב):
  - יתרונות: פתרון כלכלי מיטבי, יצירת שוק משוכלל באמצעותו נקבע מחיר תחרותי
  - חסרונות: פתרון שיבוא לידי ביטוי, אם בכלל, בטווח הארוך בכלל

הפתרון המוצע לאור ניתוח הפתרונות האפשריים

בחינת מודל המיסוי המקובל

- תמלוג (סכום אבסולוטי) ליחידת כמות ביציאה מהמכרה
- תמלוג לפי אחוז מהערך במכרה ad valorem
- מיסוי דיפרנציאלי כאחוז מרווח התאגיד
- מכרזים- האם בשיטה זו המדינה תקבל תמלוג גבוה יותר
- החצנות סביבתיות

יתרונות חסרונות להעלאת תמלוגים

• יתרונות

- שיקוף ערך כלכלי אמיתי של משאב במחסור
- העברת חלק מן הרווח העודף מבעלי המחצבות אל הציבור.
- מתמודד עם מחירי העברה
- יקל על חדירת מוצרים משלימים וייעל את השימוש במשאב

• חסרונות

- מוצר לצריכה מקומית ולכן עשוי להתגלגל לעליית מחירים אפשרית בשוק - האם בגובה התמלוג ?
  - תקציב המדינה
  - רשויות מקומיות
  - רמ"י/שיכון .
  - מחירי הדיור
- הקטנת תחרותיות של מחצבות קטנות

ניתוח פוטנציאל עליית מחירים לאור הגדלת התמלוג

- **נשר – מחיר מפוקח אולם נמצאת מתחתיו, שוק על סף תחרותיות**
- **אינטרגרציה אנכית - צמצום רווח עודף של חברות בטון ותשתית**
ללא עליית מחיר בשווקי התשתית והבטון
- **מונופולים איזוריים – לאור קשיחות הביקוש צפוי להתגלגל באופן**

חלקי למחיר

מנגנון העלאת התמלוג

ככל שיוחלט על העלאת התמלוג מוצע לעשות זאת במנגנון הדרגתי כדילקמן:
2015: הגדלת התמלוג ב-2 ש"ח (קביעתו ב-6 ש"ח).
2016: הגדלת התמלוג ב-2 ש"ח נוספים (קביעתו ב-8 ש"ח).
סוף 2016: בחינה של השלכות המהלך והחלטה על המשך המתווה לקביעת התמלוג.

תודה רבה!